

*В. Кравченко,
студентка,
О. Кравець,
кандидат. пед. наук, доцент, Житомирський
державний університет імені Івана Франка*

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЧЕРЕЗ ІНТЕГРАЦІЮ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У КУРСІ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»

Сучасні освітні трансформації в Україні, зокрема концепція Нової української школи, акцентують увагу на формуванні ключових компетентностей, серед яких важливе місце займає підприємницька компетентність. Вона передбачає розвиток ініціативності, креативності, відповідальності, фінансової грамотності та здатності до прийняття рішень.

Початкова школа є сенситивним періодом для формування базових життєвих навичок, тому важливо впроваджувати інноваційні підходи до навчання, зокрема інтеграцію предметів. Інтеграція англійської мови у курс «Я досліджую світ» дозволяє створити міжпредметне середовище, у якому учні не лише засвоюють знання, а й застосовують їх у практичній діяльності [3].

Формування підприємницької компетентності учнів початкової школи через інтеграцію англійської мови у курсі «Я досліджую світ» здійснюється через: моделювання життєвих ситуацій (магазин, ярмарок, подорожі), використання рольових ігор англійською мовою (buying, selling, planning), проєктну діяльність (створення міні-бізнесів, продуктів, реклам), розвиток фінансової грамотності через прості обчислення та планування бюджету, формування комунікативних навичок у міжкультурному контексті тощо [2, с. 107]. При цьому, важливою умовою є створення освітнього середовища, орієнтованого на практичну діяльність, співпрацю та самостійність учнів. Ефективною навчальною технологією у цьому контексті є CLIL (Content and Language Integrated Learning).

CLIL (Content and Language Integrated Learning) – це педагогічний підхід, що передбачає одночасне вивчення предметного змісту та іноземної мови, коли мова виступає не лише метою навчання, а й засобом засвоєння знань [CLIL in Primary Education: Innovations and Challenges. 2023. Vol. 15(2). P. 45-58.]. У контексті початкової освіти CLIL є особливо ефективним, оскільки відповідає принципам інтегрованого навчання та сприяє формуванню ключових компетентностей, зокрема підприємницької. У межах курсу «Я досліджую світ» метод CLIL реалізується через інтеграцію англійської мови у зміст тем, пов'язаних із повсякденним життям, економічною діяльністю, соціальними ролями та взаємодією людей: учні засвоюють базові поняття підприємництва (товар, гроші, обмін, потреби, планування) одночасно з опануванням англомовної лексики та мовленнєвих структур. Реалізація CLIL ґрунтується на моделі 4С:

1) Content (зміст): формування уявлень про економічні процеси, підприємницьку діяльність, базову фінансову грамотність;

2) Communication (комунікація): використання англійської мови як інструменту спілкування (buy, sell, price, shop, money);

3) Cognition (мислення): розвиток логічного та критичного мислення через розв'язання практичних завдань;

4) Culture (культура): ознайомлення з культурою споживання та підприємництва в різних країнах [CLIL in Primary Education: Innovations and Challenges. 2023. Vol. 15(2). P. 45-58.].

Наведемо приклади вправ CLIL, які спрямовані на формування підприємницької компетентності учнів початкової школи через інтеграцію англійської мови у курсі «Я досліджую світ».

1. Рольова гра “My Little Shop” (Мій маленький магазин).

Мета: формування навичок купівлі-продажу, комунікації та прийняття рішень.

Хід гри: учні отримують ролі продавців і покупців. Використовують іграшкові гроші та картки товарів (fruit, toys, school things).

Мовні структури: *Can I buy...? How much is it? It is 5 euros.*

2. Вправа “Budget Challenge” (плануємо бюджет).

Мета: формування базових фінансових навичок.

Хід вправи: учням дається “бюджет” (наприклад, 100 грн) і список товарів з цінами.

Завдання: обрати товари, не перевищити бюджет, пояснити вибір англійською мовою.

Мовні структури: *I buy... I have 100 hryvnias. This is cheap/expensive.*

3. Вправа “Needs vs Wants” (потреби і бажання).

Мета: формування економічного мислення.

Хід вправи: учні отримують картки (food, игрушка, water, phone) і розподіляють їх на: *Needs* та *Wants*.

Мовні структури: *I need water. I want a toy.*

Запропоновані вправи демонструють, що метод CLIL дозволяє ефективно поєднувати мовне навчання з формуванням підприємницької компетентності. Через діяльнісний підхід учні набувають практичного досвіду, що сприяє розвитку ініціативності, фінансової грамотності та здатності діяти у реальних життєвих ситуаціях.

Використання цифрових навчальних технологій у поєднанні з методом CLIL забезпечує формування підприємницької компетентності через діяльнісний, інтерактивний та практико-орієнтований підхід [4]. Цифрові інструменти дозволяють моделювати реальні економічні ситуації, розвивати комунікативні навички англійською мовою та формувати в учнів здатність до прийняття рішень, креативного мислення і співпраці. У контексті нашої роботи, було проведено аналіз інтерактивних платформ для гейміфікації навчання, які сприяють формуванню підприємницької компетентності учнів початкової школи через інтеграцію англійської мови у курсі «Я досліджую світ» за CLIL-підходу (табл. 1).

Отже, формування підприємницької компетентності учнів початкової школи є важливим завданням сучасної освіти, що відповідає вимогам Нової української

школи та спрямоване на розвиток ключових життєвих навичок особистості. Ефективним засобом реалізації цього процесу є інтеграція англійської мови у зміст курсу «Я досліджую світ» на основі методу CLIL, який забезпечує поєднання предметного та мовного навчання.

Застосування інтерактивних методів, зокрема рольових ігор, проєктної діяльності, кейсів і практико-орієнтованих завдань, сприяє розвитку в учнів ініціативності, креативності, фінансової грамотності, уміння приймати рішення та працювати в команді.

Таблиця 1

Можливості інтерактивних платформ для формування підприємницької компетентності учнів початкової школи через інтеграцію англійської мови у курсі «Я досліджую світ» за CLIL-підходу (складено за: [6-8])

Інструмент	Підприємницькі навички	Приклад вправи
Kahoot!	швидке прийняття рішень, фінансова грамотність	Вікторина “Smart Buyer”: обрати товар у межах бюджету, відповідаючи англійською (<i>What do you buy?</i>)
Wordwall	аналіз, оцінка товарів	Вправа “Match”: поєднати товар і ціну, скласти речення (<i>This is cheap/expensive</i>)
Quizizz	самостійність, відповідальність	Онлайн-тест “Shopping decisions”: вибір правильного рішення в ситуації покупки
Canva	креативність, маркетинг	Створення реклами продукту: постер “Buy our juice!”
Google Slides	презентаційні навички, комунікація	Проєкт “My Business”: презентація власного продукту англійською
Genially	критичне мислення, прийняття рішень	Інтерактивний квест “Shopping Game”: пройти рівні та зробити вибір товарів
Padlet	командна робота, генерація ідей	Мозковий штурм “What can we sell?” – учні додають ідеї англійською
Jamboard	планування, співпраця	Створення плану міні-бізнесу (товар + ціна + покупці)
LearningApps	логічне мислення, аналіз	Вправа “Sort”: розподіл товарів (needs vs wants)
Nearpod	застосування знань, рефлексія	Інтерактивний урок “Market Day” з тестами і завданнями
Mentimeter	оцінювання, аргументація	Опитування “What would you buy?” + обговорення
Minecraft: Education Edition	стратегічне мислення, управління ресурсами	Створення віртуального магазину і продаж товарів
Edpuzzle	критичне мислення, аналіз ситуацій	Перегляд відео про покупки з вбудованими запитаннями
CoSpaces Edu	інноваційність, креативність	Створення 3D-магазину та презентація продукту

Водночас використання цифрових навчальних технологій і платформ гейміфікації (Kahoot!, Wordwall, Quizizz тощо) підвищує мотивацію до навчання,

активізує пізнавальну діяльність і дозволяє моделювати реальні економічні ситуації у доступній для молодших школярів формі.

Таким чином, інтеграція англійської мови у курс «Я досліджую світ» є ефективним засобом розвитку підприємницької компетентності молодших школярів. Такий підхід забезпечує формування ключових життєвих навичок, необхідних для успішної соціалізації та подальшого навчання.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Гусева А. П. Гейміфікація в освітньому процесі як засіб підвищення мотивації молодших школярів до навчання на уроках інформатики : кваліфікац. робота на здобуття освіт. ступеня магістр : спец. 013 Початкова освіта; Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди, каф. початк. і проф. освіти. Харків, 2023. 76 с.

2. Макарук О. Формування в молодших школярів підприємливості в контексті вимог Нової української школи. Освітні обрії. 2024. Т. 54, № 1. С. 105-109.

3. Надтока В., Часнікова О. Формування економічної компетентності учнів ліцею: практикум з економіки, фінансової грамотності та основ підприємництва. Український педагогічний журнал. 2020. № 4. С. 141-149.

4. Хомутова Г. С. Використання цифрових технологій у початковій школі : кваліфікац. робота на здобуття освіт. ступеня магістр : спец. 014 Середня освіта (Інформатика); Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди, каф. інформатики. Харків, 2024. 60 с.

5. Шеліган О. Підприємницька компетентність у наукових рецепціях вчених. Педагогічна освіта: Теорія і практика. Психологія. Педагогіка. 2024. С. 22-30.

6. CLIL in Primary Education: Innovations and Challenges. 2023. Vol. 15(2). P. 45-58.

7. Entrepreneurship Education in Early Schooling: Digital Approaches. 2024. Vol. 14(1). P. 1-15.

8. European Commission. Digital Education Action Plan 2021-2027: Implementation Report. Brussels: European Commission, 2024. 25 p.